

8 Ա Ն Կ

ՎԻՄԱԿԱՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԵՋ ՀԻՇԱՏԱԿՎԱԾ ՏԵՂԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ

Արդյասար, Դիդ վանքի ավերակների մոտ 264
Արլա՛, գյուղ Կանձակի շրջանում 52, 200
Աղարակ, գյուղատեղ Մանուշարի գաղտում 108, 109
Աղարակի արձանագրություններ 108
Աղամխան, գյուղ Մարտունու շրջանում 6, 202
Ազատ, գյուղ Բասարգեղարում 367
Ազատ խարարայի մատուռ, Հայրավան գյուղից հա-
րավ-արևելք 68, 83
Ազատ բաղաբ, հին տեղում Բերդկունք գյուղը տե՛ս
Հայրավան
Աղատ քաղաքի ավերակներ 7
Աղիղլու, գյուղ Բասարգեղարում 310
Ալաշկերտ 11, 198, 205, 214, 345
Ալրերգ, Վերին Ղարալուխում (պարիսպների ավերակ-
ները տեղացիք այս անունով են կոչում) 214
Ալեքսանդրովկա տե՛ս Զկալովկա
Ալթի Սարայ, սր. եկեղեցի համանուն բլրի անունով
382, 1539, 1540
Ալիդըրբի տե՛ս Աստղաձոր
Սխեննեց ճանապարհ 126, 506
Ականք, ղետակ Բասարգեղարի մոտերքում (ըստ Ալի-
շանի) 189
Ականք (հին անունը) տե՛ս Ակունք
Ակն-Ականտյ տե՛ս Ակունք
Ակնխառ տե՛ս Զոլաթար-Զոլախաշ (ըստ Սմբատյան-
ցի)
Ակորենց գերեզմանոց նորագույն գյուղում 38
Ակունք տե՛ս Ակունք
Ակունք, գյուղ Սոթից գավառում 135, 544, 189, 344,
345, 360, 1451
Աղառջ գավառ 344
Աղրբի խարաբա, գյուղատեղ Ակունքում 345, 359,
1449
Սղդիրի տե՛ս Աղկայա
Աղկայա, գյուղ Կամոյում 6, 7, 67, 116, 473, 118
Աղպուլաղ Բասարգեղարում 384, 1545
Աղվանք տե՛ս Արցախ
Աղբիլիսա տե՛ս Աղատ գյուղ
Ամենաիրկիշ, որմնափակ խաչքար, իր արվեստով

նման է Վայոց ձորի և Եղեղիսի ավանի XIII դ.
հուշարձաններին 265
Ամիր Ալանկարովի բակ Փոքր Մաղրա գյուղում 343,
1389
Անգոյի խաշ, կիսավեր մատուռ Կածիթ-Կած գյուղում
168
Անիի թագավորություն 5
Սնիի կուղպակներ 290, 1209
Անմեռ, գյուղատեղ Սահմանախալից մեկ կմ հեռու
119, 120, 290, 1209
Անմեռ-Անմեռափոր, հիշատակված է Մաթենյաց վան-
քի արձանագրության մեջ 126, 506
Աշամ տե՛ս Մուխան
Ասպուվենց գերեզմանոց նորագույնում 39
Ասատուրի բակ Վաղաշենում 178
Աստ, բաղաբ 136, 545
Աստղաձոր, գյուղ Մարտունու շրջանում (ըստ Սմբատ-
յանցի և Լալայանցի) 6, 167, 168
Աստվածածին սր. եկեղեցի Աղամխանում 202
Աստվածածին սր. եկեղեցի Աղատ գյուղում 367
Աստվածածին սր. եկեղեցի Բասարգեղարում, շինված
XX դարի սկզբին 360, 363
Աստվածածին սր. եկեղեցի Գավառում 49
Աստվածածին սր. եկեղեցի Վերին Գետաշենում 200,
202, 840
Աստվածածին սր. եկեղեցի Դաշքենդում, շինված Դով-
յանների տիրապետության ժամանակ (XIII դ.)
314, 317, 1299, 1300, 318, 1301
Աստվածածին սր. եկեղեցի Երանոս գյուղում 234, 235,
981
Աստվածածին սր. եկեղեցի Լիճքում, Մաղկեվանքից հե-
ռու 134, 135, 138, 557, 140, 563, 143, 585, 144
Աստվածածին սր. եկեղեցի Մովակ գյուղում 381, 1538
Աստվածածին սր. մատուռ Կարճաղբյուր գյուղում 301,
302
Աստվածածին սր. եկեղեցի Կարմիր գյուղում 97, 101,
102, 404
Աստվածածին սր. եկեղեցի Կոթ ավանում, կառուցվել
է IX դարի վերջում՝ Վասակի և Մարիամ Բագրա-

տոմսու որդի Գրիգոր Սուխան 11-ի կողմից 5, 7, 120, 264, 265, 1108, 268, 1107—1109, 267, 1110—1113, 268, 1114, 271, 1130, 272, 1134, 1136

Աստվածածին սր. եկեղեցի Հացառատ գյուղում 92, 93, 365, 368, 94, 367—370, 95, 375

Աստվածածին սր. եկեղեցի Զորագյուղում 244, 1025

Աստվածածին սր. եկեղեցի Մարտունի գյուղում 205, 206, 860

Աստվածածին սր. եկեղեցի Մաքենյաց վանքում 289—291, 1209, 1210, 292, 1213, 1214

Աստվածածին սր. եկեղեցի Նորադուղում 11, 13, 1, 2, 14, 3, 23, 43

Աստվածածին սր. եկեղեցի և բակ Վարդենիկում, Նորգվիլ է ալաշկերտցի գաղթականների կողմից 147, 156

Աստվածածին սր. եկեղեցի Վաղաշենում 178, 179, 737, 738, 188, 776

Աստվածածին սր. եկեղեցու բակի գերեզմանաքարեր Վաղաշենում 180

Ավդալաղալու տե՛ս Վաղաշեն

Ավերակ գյուղատեղ ներքին Ալուշալուից հարավ, համանուն գետակի աջ ափին 120

Արատեսի վանք Վայոց ձորում 147, 252

Արարատյան դաշտավայր 5, 7, 264

Արցախ 6, 7, 264, 313, 328, 369, 1484

Ատիպիկենց գերեզմանատուն Նորադուղում 35, 103

Արգանիշ, գյուղ Բասարգեչարում 381

Արենի, գյուղ Մարտունու շրջանում 264

Արծկե, քաղաք Վասպուրականում 168

Արծվաքար, գյուղ Կամոյի շրջանում 49, 50, 108, 435, 436

Արծվաքարի գլուխներ, համանուն գյուղից հյուսիս-արևելք 109

Արտաշես Թաղավորի սահմանաքար Հոփիսիմե մատուռի մեջ՝ արամեերեն արձանագրությամբ (Աստղա-ձորում) 97, 135, 168, 178

Արիա, գետ 7, 264

Արփա տե՛ս Արենի

Բազմատուտյ, գյուղ 129, 517

Բանդի թաղ, Կամո քաղաքի ամենահին թաղամասը, ուր գտնվում է գերեզմանատունը 49, 50, 189

Բաշքենց գյուղ տե՛ս Գեղաքունիք

Բասարգեչար, գյուղ (այժմ Վարդենիս) 360

Բասարգեչար (Վարդենիս), շրջան 5, 6, 7, 189, 216, 900, 252, 297, 313, 314, 328, 344, 384, 1545

Բատիկյան, գյուղ Կամոյի շրջանում, Ագարյանների մե-լիքական նստոցը 6, 11, 15, 9, 52, 200, 84, 321, 85, 323, 149, 603, 231, 970

Բարեքենց գերեզմանատուն Նորադուղում 16, 11, 31

Բեթգենեմ սր. եկեղեցի Զախուռ գյուղում 307, 308, 1273

Բեղլու-Հյուսիս, գյուղատեղ Մուխան գյուղում (այժմ անմարդաբնակ) 118

Բերդի այրք տե՛ս Բրտիայրք

Բերդի խարաք Վարդենիքում 147, 163

Բերդկունք, կայան 7

Բերդկունք, գյուղ Կամոյի շրջանում 67

Բիրապենց գերեզմանատուն Նորադուղում 39

Բրտիայրք, գյուղ Բասարգեչարի շրջանում (Ըստ Ս. Բարխուդարյանի, 313

Կանձակ (հին անունը) տե՛ս Բատիկյան

Կանձաղանտառ տե՛ս Կանձակ

Կանձասար Կանձակում 330, 3341

Կառնի, գյուղաքաղաք 290, 1209

Կասպարյանի տունը Մեծ Մազրա գյուղում 341, 1350

Կավառ-Քյավառ տե՛ս Նոր Բայաղետ

Կավառագետի հովիտ Մանուշարի դաշտում 109

Կավառագետի կամուրջ Արծվաքար գյուղում 108, 436

Կավառագետական թանգարան Կամո քաղաքում 50, 189

Գեղակունք տե՛ս Գելերի երկիր

Գելերի երկիր տե՛ս Գեղաքունիք

Գեղամա տուն, ուր իշխել է Մելիքբեկը XVI դ. II կեսին 5, 248, 1045, 291, 342, 1384, 343, 1387

Գեղաքունիք, Գեղաքունի-Գեղաքունի (Կամոյի, Մարտունու, Վարդենիսի շրջաններով), իշխանական նստոց (IX—X դդ.) 5—7, 11, 30, 76, 84, 89, 97, 120, 122, 491, 125, 502, 130, 523, 167, 168, 173, 708, 177, 732, 189, 198, 212, 890, 241, 242, 252, 263, 264, 285, 289, 294, 297, 313

Գեղաքունիք, գյուղ Կամոյի շրջանում 8, 109, 116

Գեղաքունիք գյուղի անասնաֆերմաներ 109

Գետամեշ, գյուղ Ներքին Ալուշալուում 122, 491

Գետաբեկ, գյուղ ?

Գետավանաց ծով Ներքին Ալուշալուում, 122, 491

Գթաշեն, գյուղատեղ Սողք դավառում 251, 252, 253, 1065, 297

Գթաշենի դաշտ համանուն դավառում 297, 299, 1241

Գյուղակ Բուլաղ տե՛ս Կարճաղբյուր

Գյուղալլարայի լեռնանցք 147

Գյուլ տե՛ս Լիճք

Գյուղատեղիի ավերակներ և եկեղեցի Կածիք-Կամ գյուղում 168

Գոթ, քաղաք, որի քահանաները նահատակվեցին նրու-սաղեմի ճանապարհին 200, 830

Գոթես, գյուղ հին Վաղաղին գյուղի մոտերքում 252

Գորիս, գյուղ համանուն շրջանում 261, 1097

Գրիգոր սր. եկեղեցի Վերին Գյուղալլարայում 165, 680—682, 166, 683—685

Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցի Բաղադուղում 198, 821, 199, 822, 824

Գրիգոր սր. եկեղեցի (ավերակ) Կարմիր գյուղում 97, 98

Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցի Կոթավանքում 265

Գրիգոր սր. վանք Նորադուղում 11, 21, 35, 23, 43

Գրիգոր սր. եկեղեցի Վանեվանում 5, 120, 121, 491, 122, 492, 123, 493, 494, 124, 495—499, 125, 500—504, 126, 505, 127, 507, 234, 235

Գրիգոր սր. եկեղեցի տե՛ս Դափուց վանք

Գրիգոր սր. եկեղեցի Տաթևի վանքում 252

Գրիգոր սր. եկեղեցի Հայրավանում (XIX դ.) 72, 271

Գրիգոր սր. եկեղեցի Հացառատ գյուղում 93, 94, 371, 95, 372, 373

Գրիգոր սր. եկեղեցի Վարդենիկում 148

Գևորգ սր. եկեղեցի Զուլաքար-Զուլախալում 189, 190, 783, 191, 784—786

Գևորգ սր. մատուռ Բատիկյան գյուղում 59, 344, 345
 Գևորգ սր. մատուռ Սարուխան գյուղում 89, 91, 352
 Դևորգ սր. եկեղեցի տե՛ս Քուխ Մանուկ
 Դևորգ սր. եկեղեցի Մանուշարի դաշտում (մնացորդ-
 ներն են պահպանվել) 109
 Դևորգ սր. եկեղեցի Վերին Ղարանլու գյուղում (նո-
 րոգվել է Ալաշկերտի գաղթականների կողմից) 214
 Դեորգ սր. եկեղեցի Բաշքենդում 116, 472
 Դևորգ սր. եկեղեցի Դաշքենդում 314, 1293, 315, 1294.
 316, 1296—1298
 Դեորգ սր. եկեղեցի Բատիկյան գյուղում 84, 321, 322.
 85, 323—320, 86, 325, 329, 87, 335—336, 88,
 339—343, 89, 344, 347

Դալիդարտաշ, դյուդ, մելիքական տո՛մի հիմնադիր
 Դլիդարտաշի անունով տե՛ս Սարուխան
 Դահանկ, տեղավայր 384, 1545
 Դադանոց ան՝ս Զարիուդու (դրավոր աղբյուրներում
 չի հիշատակված)
 Դաշ կափու (Քարե դուռ), բարե ղոներ ունեցող մա-
 տուռներով անդամայր Կարադրյուրում 301
 Դաշքենդ, դյուդ Սողո-Րասարդեշարում 6, 7, 313, 314,
 Դավիթ սր. մատուռ Զոյարար-Զոյախաշում 189, 197,
 318
 Դավթյան Սերորի բանշարանոց Կածիր-Կած գյուղի
 կենտրոնում 168, 169, 692
 Դտրանդ, դյուդ Գեղարունիքում (այժմ ավերակ).
 Վարդենիկի հանդում 147
 Դարրանդու խրդեր Վարդենիկում, Բերդի իսարաբա-
 լից հարավ 147, 164
 Դարի դյուխ, գերեզմանատուն Գավառում 49, 52
 Դարվիժ (Բավրիդ) 63, 239
 Դափուց վանք Նորադուղում 11, 18
 Դեղանաղետ, դյուդ 290, 1209
 Դիդ վանքի ավերակներ Ներքին Գետաշենում 264
 Դոյակ, ոչխարների մսեղոց 108
 Դվին 7, 67

Նդեղիս, ավան Մարտունու շրջանում 265
 Նդեղիս, գետակ 147
 Նգեղիսի այգիներ 290, 1209
 Նդեղիսի ձոր (Նդեղնաձոր) 264
 Նդեգնագյուղ տե՛ս Լիճք
 Նրանոս, գյուղ Մարտունու շրջանում 109, 120, 234,
 235
 Նրուաղեմ 136, 545
 Նրենի այգիներ 290, 1209
 Նրևան 7, 11, 14, 4, 63, 239, 67, 68, 135, 167, 168

Ջանգեղուր 261, 1097
 Ջառքենդ, դյուդ Բասարդեշարում 308
 Ջարդիրի տե՛ս Ջառքենդ
 Ջոդ, գյուղ Բասարդեշարում 7, 328
 Ջոդի լեռնանցք Բասարդեշարում 8
 Ջոյաբար-Զոյախաշ, դյուդ Մարտունու շրջանում (անունը
 առաջացել է համանուն գյուղի կենտրոնում կանգ-
 նած խաչքարից) 189
 Տոհրապի խաչքար Բասարդեշարում 365, 1472, 367,
 1178

Լըմիածին 8
 Լըմիածնի վանք 328

Քաղազյուղ, այս անունով է կոչվել Ալաշկերտի գաղ-
 թականների կողմից ուշ բնակեցվելու պատճառով
 69, 261, 198

Քաղաքենդ (Քորք.) տե՛ս Քաղազյուղ
 Քալաոց մատուռ Վարդենիկ գյուղում 147
 Քալինի հուշարձան համանուն գյուղում 302
 Քաղրիդուլենց գերեզմանոց Նորադուլի հյուսիս-արև-
 մուտյան մասում 29, 69
 Քարթառ, գետ Կամոյի շրջանում 7
 Քարթառի հովիտ տե՛ս Քյալրաշարի շրջան
 Քիֆլիս 8, 119, 241, 328, 331, 1351
 Քուխ Մանուկ, եկեղեցի Ակունք գյուղում 89, 90, 349,
 351, 189, 190, 762, 345, 346, 1395, 1396

Իլկավանք Լանչաղբյուր գյուղում, արձանագրություն-
 ները չեն պահպանվել 107
 Իշխանագյուղի ավերակներ Ներքին Գետաշենում 264,
 265, 285
 Իշխանաղետ Ներքին Գետաշենում 263
 Իշխանավանք, եկեղեցի Ներքին Գետաշեն գյուղի հա-
 րավային եզրին, որի մեջ գրված գերեզմանաքարի
 վրա պարուն Արդոթի անթվական արձանագրու-
 թյունն է 264, 265, 284
 Իշխանավանքի գերեզմանատուն Վարդենիկ գյուղի
 արևելյան եզրին 147, 148, 151, 609
 Իշխանի գերեզման, Իշխանավանքի մեծ տապանա-
 բարր 264
 Իստիսու, առողջարան Քյալրաշարի շրջանում 7, 313

Լանչաղբյուր, գյուղ Կամոյի շրջանում 107
 Լիճք, գյուղ Մարտունու շրջանում 6, 134, 198, 200,
 830
 Լճաղյուղ տե՛ս Լիճք
 Լճաշեն, դյուդ Կամոյի շրջանում 6, 118
 Լճատեղ տե՛ս Լիճք
 Լճափ տե՛ս Աղկալա
 Լոնդոն (ծաղրանուն) տե՛ս Մուխան
 Լուսավորիչ սր. եկեղեցի Նորադուլ գյուղում 20
 Լուսավորիչ սր. եկեղեցի Ներքին Գետաշենում, արձա-
 նագրությունները չեն պահպանվել 285, 1202

Խանչլիի այգի, նվիրվել է Հայրավանքին 78, 294
 Խաշեն, գյուղ Կամոյի շրջանում 315, 1294, 317, 1299
 Խաշեր, գերեզմանատուն Կամոյում 88
 Խաշերի թաղ, Կամո քաղաքի հարավ-արևմտյան թա-
 ղամասը 49, 51
 Խաշքար—ճանապարհախաշ՝ 1274 թ. արձանագրու-
 թյամբ (Աղատ քաղաքի ավերակների մոտ) 7
 Խաշքար—ճանապարհախաշ Բաշքենդի ճանապարհին՝
 առանց արձանագրության 8
 Խզնայվար, գյուղատեղ 14, 571
 Խորասան 22, 421

Սաղքար, դյուդ Մարտունու շրջանում 6, 241
 Սաղկեվանք սր. մատուռ Լիճքում 134, 135, 544, 545.
 136, 547, 138, 553, 143, 578, 200, 830
 Սար, գյուղ Սողո գավառում 314
 Սար տե՛ս Դաշքենդ (ըստ Ստ. Որբեկյանի)
 Սարավանք Բասարդեշարի շրջանում 7

Մմակ տե՛ս Կամո

Մովազարդ գավառ 8

Մովակ, գյուղ Բասարգեչարում 6, 377

Մովինար տե՛ս Վերին Քյուլաղռան

Կաթկայ (Կոթա), գյուղաքաղաք 290, 291, 1209

Կած տե՛ս Կածիք-Կած

Կածիք տե՛ս Կածիք-Կած

Կածիք-Կած, գյուղ Մարտունու շրջանում, ենթակա է
եղել Մաքենյաց վանքին և մինչև XVIII դ. վերջը
պահպանել է իր անունը տե՛ս Աստղաձոր

Կամո, քաղաք 49, 50

Կամո, շրջան 5—8, 11, 19, 22, 40, 189, 54, 206, 56,
214, 66, 259, 89, 108, 436, 189, 252, 263, 328,
344

Կարապետ սր. եկեղեցի, կառուցվել է 1848 թ. Բանդի
թաղում (Կամոյի շրջան) 49, 66, 258

Կարմիր խաչեր, գյուղատեղ տե՛ս Վերին Քյուլաղռան
(ըստ Սմբատյանցի)

Կարմիր խարարա, գյուղատեղ տե՛ս Վերին Քյուլաղռան
(ըստ Լալայանցի)

Կարմիր խարարա տե՛ս Գթաշեն (ըստ Ս. Բարխուդար-
յանի)

Կարմիր խարարա գյուղատեղ Գթաշենում է՝ 53, 1065

Կարմիր խրեբե Սոդք զավառում տե՛ս Կարմիր խարա-
րա

Կարմիր, գյուղ Կամոյում, Փիրճամզայի մելիքական
տոհմի նստոցը 6, 97

Կարմիրի շրջան 5, 379, 1525

Կարմիրի դուլակներ, 3 կմ. հարավ Արծվաքարի դուլակ
ներից 109, 112

Կարճաղբյուր, գյուղ Բասարգեչարում 297, 301

Կարճաղբյուր գյուղի հանդամաս, նվիրվել է Մաքենյաց
վանքին 251, 252

Կղնուտ տե՛ս Մարտունու շրջան

Կղնուտ, գետակ Մարտունու շրջանում 205

Կլոր դար, հողաբլուր Ակունքում 344, 345, 360, 1451

Կոթավանք տե՛ս Աստվածածին սր. եկեղեցի Կոթում

Կոթա սր. Աստվածածին լակի գերեզմանատուն 268

Կոթ տե՛ս Ներքին Գետաշեն

Կոթավանքի հարավային գերեզմանատուն՝ X—XI դդ.

քանդակներով 264

Կոթաքար, գյուղ Մարտունու շրջանում 122, 491

Կոտայք, Մարտունու շրջանում 7, 264

Կնիք, քաղաք (սխալ է վերծանված) 285

Կրասնոսելսկ, գյուղ համանուն շրջանում 7, 8

Կուր, գետ ?

Կուր գետի ավազան ?

Կուր գետի հովիտ 379, 1525

Հարանդ, գավառ 344

Հաղախաշ, խաչքար ղոմերի բակում (Նորաղուղ) 22,
42

Հայաստան 5, 7, 8, 11, 49

Հայրավան, գյուղ Կամոյի շրջանում 67

Հայրավանք, համանուն գյուղի հյուսիս-արևելյան եզ-
րին 7, 67, 78, 294, 97, 108

Հայր Հովհանու վանք տե՛ս Հայրավանք

Հաշի Ավդի տե՛ս Մուխան

Հաշի Մուխան տե՛ս Մուխան

Հացառատ, գյուղ Կամոյի շրջանում 92, 198

Հերակլի արձանագրությունը Դափուց վանքի արևմտ-
յան պատին (Նորաղուղ) 11

Հին Բայազետ 49

Հին Հայաստան 67

Հին Ղըրխուրուլաղ-գոմեր, գյուղատեղ Բասարգեչարում
345, 355, 1427

Հին Վաղաղին, գյուղ Մարտունու շրջանում 252

Հոսպակ, գյուղատեղ (հավանաբար Հոսպարակ)
Մարտունու շրջանում տե՛ս Վերին Ալուշալու

Հովհաննավանք Կամոյի շրջանում 71, 265

Հովհաննես սր. եկեղեցի Դարի գլխի գերեզմանատան
մեջ (Կամոյի շրջան) 66, 259

Հովհաննես սր. մատուռ Արծվաքար տանող ճանա-
պարհին 49, 108

Հովհաննիսյան Սեթոյի լակ Վաղաշենում 178

«Հոտած աղբյուր» տե՛ս Ակունք (ըստ Ալիշանի)

Հոփսիսիմի սր. մատուռ Պողոսի գյուղում 200, 830,
831

Հոփսիսիմի սրբ. մատուռ Կածիք-Կած գյուղից հարավ-
արևմուտք (այժմ ավերակ) 168, 169, 693, 170,
695

Հոփսիսիմի սր. մատուռ Թաղաղուղում (ըստ Սմբատ
յանցի) 198

Հոփսիսիմի շրջապատի եկեղեցիներ Կածիք-Կած գյու-
ղում 120, 169

Զադ (հին անունը) տե՛ս Երանոս (ըստ Օրբելյանի)
Զորաղուղ Մարտունու շրջանում, հիշատակում է Ասո
ղիկը (IX դ. վ. X դ. ս.) 241, 242, 349, 1408

Ղաղարենց գերեզմանոց. Նորաղուղում 31

Ղամիշլու, գյուղ Բասարգեչարում 372

Ղանլի տե՛ս Ղամիշլու

Ղարարաղ 7

Ղարամուրատ, գյուղ Մարտունու շրջանում 250, 1051

Ղարաքիլիսա տե՛ս Աղբիլիսա (ըստ Սմբատյանցի և
Ջալալյանցի)

Ղըրխուրուլաղ տե՛ս Ակունք

Ղշաղ տե՛ս Արծվաքար

Ղուլալի տե՛ս Կարմիր գյուղ

Ղուռու խարաքա, գյուղատեղ Վաղաշենում 188, 778

Ղուռու խարաքա, գյուղատեղ Մանուշարի դաշտում
109, 113, 459

Ղուռու խարաքա, գյուղատեղ Լանջաղբյուր գյուղում՝
107, 432, 433

Ղթկ (Ղեխք), գյուղ Մարտունու շրջանում (ըստ Օր-
բելյանի) 130, 523

Ճողա (Ճուղա) 24, 45

Նախասյան Հայկուղի լակ Սարուխանում 90

Մագավուղո, քաղաք 129, 517

Մամաս սր. մատուռ Վերին Ղարանուխում, Ալրեբգիի
հարավ 214

Մանուշարի դաշտ, գյուղատեղ Կամոյի շրջանում 89,
108, 109

Մասրիս, գյուղ, որի անունով կոչվում է Մասրուի
անապատը 211

Մասրուց անապատ (գմբեթավոր եկեղեցի) Ձորագյուղի արևելյան եզրին՝ Մասրիս գյուղում, ենթակա է եղել Շողագա վանքին 241, 242, 247, 1012, 249, 1049, 1050, 250, 1054, 1055

Մատենադարան Երևանում 63, 239, 167

Մարտունի, գյուղ համանուն շրջանում 205, 206, 210, 877, 216, 908, 264

Մարտունի գյուղի գոմեր 205, 210

Մարտունու շրջան 5, 6, 30, 76, 89, 109, 252, 274

Մաքենյաց-Մաքենոց-Մաքենոցաց-Մաքեստենից վանք (Գեղարքունիքի հեղինակավոր վանքերից) 7, 120, 147, 234, 289, 290, 252

Մելիք Շահնազարյանների գերեզմանատուն՝ Մեծ Մաղրա գյուղի կենտրոնում 334, 339, 342, 1384, 1385

Մելիքների գերգաստանի գերեզմանոց Վերին Քյուլադանում 258, 1082

Մելիքավիկ Աղբուղայանի տապանաբարձր Վերին Քյուլադանում 258, 1082

Մեծ Ղարադուլուն տե՛ս Աղիդուլ

Մեծ Մաղրա, գյուղ Բասարգեղարի շրջանում, Մելիք Շահնազարյանների տոհմի նստոցը (XVI—XVII դդ) 6, 333, 384, 1545

Մերուպ սր. եկեղեցի Ակունք գյուղում 345, 350

Միրարաթ (հին անունը) տե՛ս Թաղադուլ

Միրանչենց տոհմի գերեզմանատուն Կամոյի շրջանում 34, 206

Միփորեյաց-Միփորելաց, տեղավայր Հին Ղրբխրուլադում 355, 1427

Մկրտության ավտդան Աստղածորում 177, 350, 1110

Մովսիսյան Սակարի բակ Յարփուղու գյուղում 295, 1225

Մուխան, գյուղ Կամոյի շրջանում 117

Մուսահիրի գերգաստանի գերեզմանոց Վերին Քյուլադանում 216, 1097

Յակոբ (սրբ.), խաչքարեր կոչվել են սրբերի անուններով 378, 1521

Յարփուղու, գյուղ Բասարգեղարի շրջանում 269, 294, 297

«Զոթ Լորյալ», Սովակ գյուղում մի շարքի կանգնած են 7 խաչքարեր 377, 378

Նախավկա սր. եկեղեցի Հայրավանում 77, 289, 79, 296

Ներքին Աղիաման տե՛ս Ներքին Գետաշեն

Ներքին Ալուշալու, գյուղ Մարտունու շրջանում 119, 120, 122, 491, 126, 508, 234, 235

Ներքին Գետաշեն, գյուղաբաղաբ, Մարտունու շրջանում, իշխանական նստոց 5, 7, 263—265, 1108, 284, 285

Ներքին Գյուղաղարա տե՛ս Վարդենիկ

Ներքին Զաղալու տե՛ս Սովակ

Ներքին Կղնուտ (հին անունը) տե՛ս Մարտունի գյուղ

Ներքին Ղարանդուխ տե՛ս Մարտունի գյուղ

Ներքին Շորժա, գյուղ Վարգենիսում 312, 384

Ներքին Վարդենիք, գյուղ Մարտունու շրջանում 146, 147

Նորագյուղ, Մարտունու շրջանում 264

Նոր Բալաղետ, բաղաբ տե՛ս Կամո

Նոր Բալաղետ, շրջան տե՛ս Կամո

Նորագյուղ, մեծաշուշակ գյուղատեղ Գեղարքունիքում

6, 11—13, 1, 19, 31, 20, 21, 35, 22, 42, 25, 49, 50, 26, 53, 30, 76, 40, 139, 84, 89, 347

Նորաշեն (Նորաշիկ-Նորաշինիկ) տե՛ս Թաղադուլ (ըստ Օրբելյանի)

Նորատու (հին անունը) տե՛ս Նորագյուղ

Նոր Ղրբխրուլադ տե՛ս Ակունք

Շամբոր, գետ 7

Շավառնահող, գյուղ Մարտունու շրջանում 119, 120, 122, 491

Շաւաւրվնով (Շավառնահող), տեղանուն, հիշատակված է Վանեվանի արձանագրության մեջ 126, 506

Շատին, գյուղ Եղեգնաձորի շրջանում 147

Շիշկաշա, գյուղ Բասարգեղարում 311

Շողաղա-Շաղուղս, վանք համանուն գյուղի անունով, Կառուցվել է IX դ. Սյունյաց մեծ տիկին Մարիամի հովանավորությամբ 234, 241, 242, 244, 1028

Շողաղա-Շաղուղս (հին անունը) տե՛ս Ձորագյուղ

Ոսկերակ-Հոսկեպակ տե՛ս Վերին Ալուշալու (ըստ Սըմբատյանցի և Լալայանի), հիշատակված է Մաքենյաց վանքին ենթակա գյուղերի շարքում

Ոսկեշեն-Հոսկեշեն (ըստ Սմբատյանցի և Լալայանի) տե՛ս Վերին Ալուշալու

Որբուծ 169, 692

Չախրուլ, գյուղ Բասարգեղարում 307

Չիշակուլ, գյուղ Բասարգեղարում 289

Չիվա (Չվա), գետակ, Արփայի վտակը 264

Շկալովկա, գյուղ Կամոյի շրջանում 118

Պառավի վանք տե՛ս Իլկավանք

Պատմության պետական թանգարան Երևանում 11, 169, 178

Պարտավ 7, 264

Պողոսի գյուղի ավերակներից գտնված արձանագրություններ (Լիճքի և Թաղադուլի արանքում) 200

Պողոս-Պետրոս սր. եկեղեցի Կածիք-Կած գյուղում 49, 51, 194, 168, 170, 171, 699, 700, 172, 701, 702

Ջահրալ տե՛ս Իլկավանք

Հիլ, գյուղ Բասարգեղարում 383

Ջորոդան 18, 29

Ջուղայեցոնց տոհմական գերեզմանատուն Նորագյուղում 11

Ռմբոստյան ձոր Բասարգեղարում 328

Սալկուտ, գյուղ Մարտունու շրջանում 120, 126, 234, 506

Սալկուտի վանք կամ անապատ համանուն գյուղի անունով տե՛ս Վանեվան

Սալոյի վանք Արձվաթար գյուղում 109

Սահմանախաչ, գյուղ Մարտունում 120

Սահմանախաչ, հուշարձան Ներքին Ալուշալուից Վերին Ալուշալու տանող ճանապարհին 119, 126, 508

Սանգա, բերդ Ձորագյուղի արևմտյան կողմի լեռան վրա 241

Սաւածալ, տեղավայր 126, 508
 Սատանախաչ, գյուղ Բասարզեւարում 379, 1525
 Սարալու տե՛ս Բեղլու-Հյուսիսին
 Սարգիս սր. մատուռ Կարճաղբյուր գյուղում 301, 303, 304, 305, 1280
 Սարգիս սր. եկեղեցի Աղամխանում 202, 205
 Սարգիսնեց գերեզմանոց Նորաղուղում 36, 40
 Սարգսյան Թաղուհու բակ Մեծ Մաղրայում 342, 1382
 Սարուխան, գյուղ Կամոյի շրջանում 6, 89
 Սաֆարյան Օրտուխանի տունը ավերակ եկեղեցու կող-
 քին 304
 Սելիմի լեռնանցք Վայոց ձորում 7, 147, 205, 264
 Սիսիանի շրջան 252
 Սյունյաց աշխարհ 8
 Սյունիքի դպրոց 68
 Սյունիքի հին իշխանական տուն 6
 Սյունիքի նահանգ (Գեղարքունիքի և Սոդքի դավառնե-
 րով) 5
 Սնճից անապատ (սր. Մինասի անվամբ) տե՛ս Վար-
 դենիքի անապատ
 Սոդք, գավառ (բացի Վարդենիսի ներկա շրջանից,
 մտել են նաև Կարմիրի շրջանի մի քանի լճափ-
 նյա գյուղեր) տե՛ս Բասարզեւար
 Սոթից ավան (հին անունը) տե՛ս Զոդ
 Սոդք տե՛ս Զոդ
 Սոնեզի (հին անունը) տե՛ս Հացառատ
 Ստեփաննոս սր. մատուռ Դարի գլոխ գերեզմանատան
 մեջ 49, 52, 53, 203, 58, 225, 60, 230, 63, 241,
 64, 244, 245
 Սուրբ խաչ եկեղեցի Սարուխանում 90, 348
 Սուրբ խաչ եկեղեցի Լանջաղբյուրում 107, 432, 433
 Սուրբ խաչ մատուռ Աթվաքարում 113, 457, 458
 Սուրբ խաչ մատուռ Մանուշարի դաշտում 109
 Սևան, քաղաք 7, 198
 Սևանի ավազան 6, 8, 264, 813
 Սևանա լիճ 7
 Սևանի կղզի 8
 Սևանի վանք 7, 167

Վալի Աղալու (նախկին անունը) տե՛ս Զորագյուղ
 Վահան սր. մատուռ (1505 թ.) Կարմիրում 98, 105,
 106, 428—430
 Վաղագին, գյուղ Մարտունու շրջանում 132, 534, 252,
 260, 1091, 1092, 261, 1095, 1097, 262, 1098
 Վաղաշեն, գյուղ Մարտունում 178
 Վաղավեր տե՛ս Վերին Քյուղղոան (ըստ Սմբատյանցի
 և Լալայանի)
 Վայկունիք-Մար, գավառ Բասարզեւարի շրջանում,
 XIII դ. միացած էր Սոդքին 6, 7, 313, 314, 328
 Վայոց ձոր 7, 122, 491, 147, 177, 732, 252, 264, 265
 Վանքով խարաբա-խըրքեք, գյուղատեղ ներքին Ալու-
 շալու գյուղում 128, 235
 Վանեվան (Վանավան)—Կթանոց, գյուղաանդ տե՛ս Ներ-
 քին Ալուշալու
 Վանեվան, 120, 121, 491, 122, 492, 123, 493,
 494, 124, 495—499, 125, 500, 501
 Վանեանի վանքի խումբ, տեղավորված գյուղի հարավ-
 արևելյան եզրին, շինել է Հայոց սպարապետ Շա-

պուհ Բագրատունին իր քույր՝ Սյունյաց տիկին
 Մարիամի մասնակցությամբ (903 թ.) 119
 Վանեվան Մարտունու շրջանում տե՛ս Գրիգոր սր.
 եկեղեցի
 Վասակաշեն (հին անունը) տե՛ս Բասարզեւար
 Վասպուրական 169
 Վարդանաքակք (ըստ Օրբելյանի), գյուղ Ակունքում 344
 Վարդանաշեն (ըստ Սմբատյանցի) տե՛ս Ակունք
 Վարդանյան Հովհաննեսի տան ձիթանքի քար 183,
 778
 Վարդաշահի հող, նվիրված Հայրավանքին 78, 294
 Վարդաշեն-Վարդանաշեն (ըստ Լալայանի) տե՛ս Ակունք
 Վարդենիկ, գյուղ Մարտունու շրջանում 146, 148
 Վարդենիք տե՛ս Ներքին Գյուղաղբարա
 Վարդենիքի անապատ, Մաքենյաց վանքին ենթակա
 147
 Վարդենիկի արևմտյան գերեզմանատուն 147
 Վարդուտենց գերեզմանոց Կամոյի շրջանում 34
 Վեդիի շրջան 264
 Վելիքուխի տե՛ս Գելերի երկիր
 Վենեստիկ 8, 297
 Վերացում (հավանաբար Վերի վանք) սր. եկեղեցի
 Արգանիշ գյուղում 382, 383, 1542
 Վերին Ադիաման (նախկին անունը) տե՛ս Վերին Գե-
 աշեն
 Վերին Ալուշալու, գյուղ, հիշատակված է Մաքենյաց
 վանքին ենթակա գյուղերի շարքում 69, 261,
 120, 121, 126, 506, 131, 133, 535, 234, 235
 Վերին Գետաշեն, գյուղ Մարտունու շրջանում 200, 263,
 284
 Վերին Գյուղաղբարա (նում Վարդենիք), այժմ անմար-
 դաբնակ, մտնում է Վարդենիկի սահմանների մեջ
 146, 147, 165, 166
 Վերին Գյուղաղբարայի գերեզմանատուն 166
 Վերին Կզուտ (հին անունը) տե՛ս Վերին Ղարանլուխ
 Վերին Ղարանլուխ (հնագույն անունը անհայտ), գյուղ
 Մարտունու շրջանում 6, 205, 210, 877, 214, 264
 Վերին Շորժա, գյուղ Վարդենիսում 312, 384
 Վերին Քյուղղոան (այժմ անմարդաբնակ), գյուղատեղ,
 Աղբուղայան մելիքական տոհմի նստոցը (XIV դ.)
 6, 30, 78, 251, 252, 297, 299

Տաթև 89
 Տաթևի թեմ 30, 76
 Տաթևի սյուն 328
 Տաթևի վանք 252, 297
 Տիլիճանենց գերեզմանատուն Դարի գլոխ գյուղատե-
 ղում 57, 222
 Տիլիճանենց խաչքար Դարի գլոխ գյուղատեղում 65,
 250, 251
 Տիրատուրենց ալգի, նվիրվել է սր. Նախավկային 79,
 296
 Տոնոյան Ռուրիկի բակի (Վաղաշենում) սրբատաշ քա-
 րերով պատվանդաններ 178
 Տոնոյանի տան դիմաց գտնվող խաչքարերի և տապա-
 նաքարերի խումբ Նորագուղում 11

Ունջոռ-Ունճոռ (ըստ Օրբելյանի), գյուղ Վայոց ձո-
 րում, հավանաբար Վանեվանի հանդիպակած լեռ-
 ների վրա 122, 491

Փաշաթենդ տե՛ս Հացառատ

Փառականք-Փառականի տե՛ս Վերին Քյուլաղոան

Փառականք (Հին անունը) տե՛ս Վերին Քյուլաղոան

Փառականիս տե՛ս Վերին Քյուլաղոան

Փառնականք-Փառնականք (ըստ Օրբելյանի) տե՛ս Վե-
րին Քյուլաղոան

Փառխոս, ավան 7, 8

Փարստան (Փարխտան), տեղավայր 127, 510

Պերթ, գյուղ Մարտունու շրջանում 278, 1171

Փերհամդլի տոհմական գերեզմանոց Կարմիրում 107,
431

Փոբրիկյան հայատուրի բակի խաչքարեր հաշերի թա-
ղում (Կամո) 51, 199

Փոբր Մաղրա, գյուղ Բասարղեշարում 343

Քանաթեռ 59, 261, 77, 289

Քաշունիք, դավառ 344

Քավթաշ, տեղավայր 163, 671

Քարիմթենդ, տեղավայր 97, 356

Վարիմթենդ տանող հանապարհին դտնվող եկեղեցու
ավերակներ 93

Էիթաշեն տե՛ս Կթաշեն

Բլտաղ-Քշտաղ, գյուղ 282, 1191

Քյալթաշարի շրջան տե՛ս Վայկունիթ-Սար

Քյավառ տե՛ս Կամո

Քյոսա Մա՛մաղ տե՛ս Բատիկյան

Քյուղաշըղ տե՛ս Հանջաղբյուր

Քողաշէն, քաղաք 290, 1209

Օրդաբլու (Նախկին անունը) տե՛ս Հնաշեն